

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „

Helyben kézbe kordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, április 13.

Protestánsok riadója.

Éppen alkalmas időben, az isteni Megváltó megrázó tragédiája emlékeztetének szentelt napokban, tette közzé a hazai protestánsok egyik népszerűtlen vezéralakja, a ráczokkal és románokkal folyton paktáló Mocsáry, riadóját, melyben csatára szólítja a magyar protestánsokat a katolikusok ellen. Közvetette pedig ezt a riadót az Egyetértésben, mely hónapok óta egyebet sem tesz, mint tüzeli a protestánsokat és üldözi a katolikusokat, mert észrevette, hogy az Alföld és a Dunántúl katolikus lakossága, mely eddig a javarészt szállította a függetlenségi párt mandátumainak, nem akarja tovább is a vallását és papjait üldöző Eötvösök és Komjáthyék szekerét tolni, hanem inkább Ugronékhoz és a néppárthoz csatlakozik.

Mocsáry riadójának ugyanaz az alapja, kiinduló pontja, mint a sárospataki reformátusok 16 pontba foglalt gravamentpolitikájuknak, hogy miután az egyházpolitika súlyos erkölcsi és anyagi veszteséget hozott a protestánsokra, míg a katolikus egyleti, társadalmi és hitélet mindenütt fellendült, virágzásnak indult, — tehát keressünk okot és — üssük a katolikusokat. A katolikusok — azt hiszik legalább protestáns atyáinkfiak — készségesen tartják a hátukat, sőt Mocsáry egyenesen meg is mondja riadójában, hogy az ellenség — már mint a katolicizmus — a deresen fekszik, csak nem kell kimélni tőle a pálcát.

Nem tulajdonitunk tulságos jelentőséget Mocsáry ildomtalan, otromba ki-rohanásának és nem hisszük, hogy harci riadójának fogantja legyen, csak mint politikai és társadalmi életünket jellemző tényét konstatáljuk annak az illusztrálására, hogy az egyházpolitikai törvények és a hirhedt paczifikálás ötödik évében ime ennyire fejlődtek a viszonyok, hogy egy fővárosi politikai lapban nyílt harczra szólítják fel a protestánsokat a katolikusok ellen, még pedig olyan harczra, amelybe nem éppen tisztességes fegyverekkel akarnak indulni, sőt előre jelzik, hogy járni fogják a leleplezések, ósdi, alaptalan ráfogások s ezerszer megczáfolt történelmi hazugságok.

Ilyen fegyverektől nincs mit tartania a katolicizmusnak s ilyen fegyverekkel, legyenek meggyőződve Mocsáryék, nem fognak győzelmet aratni, hanem csufos felsülést és szégyent, mert undorral fordul el tőlük — és méltán — minden tisztességes érzésű ember.

Másfél századdal ezelőtt Voltaire és társai egyenesen avval a jelszóval kezdték a harcot az egyház ellen: Csak rágalmazni vakmerőn az egyházat, mindig tapad hozzá valami. És a rágalom töre visszapattant Péter sziklájáról, — Voltaire pedig nyomorultan pusztult el, papot kért, hogy halálos ágyán kibéküljön Istenével, de istentelen barátai nem engedték a haldoklóhoz jutni az egyház szolgáját.

A magyarországi protestantizmus tagadhatatlanul súlyos erkölcsi és anyagi veszteségeinek okát ne a katolikusok öntudatosabb működésében és fellendült hitéletében keresse, hanem önmagában. Ha baj érte, magára vessen érte. Ideje-

korán, jó előre figyelmeztették a protestáns táborból is a jóakaró hangok, hogy mi lesz a következménye az ugynevezett egyházpolitikai reformoknak. Mégis beállt az egyházpolitika előharczosai közé. Engedte, hogy a Tiszák és Bánffyok politikai hatalmuknak lépcsőjévé, zsámolyává tegyék. Most ám viseljük megadással sorukat — vagy beismerve hibájukat, elmondva a mea culpát, tüzzék ki a revízió zászlaját.

Az új váci püspök.

Ujabbán ismét kombinálni kezdenek a lapok, mely szerint a váci püspök gróf Csáky Károly esztergomi kanonok lenne és néhány nap múlva hivatalosan is publikálni fogják. Gróf Csáky kinevezésével egy esztergomi kanonoki állás fog megüresedni, melyre Kohl Medárdot, a hercegprimás magántitkárát jeiólik a boulevard lapok.

Mindenesetre érdemes emberekről van szó e kombinációban, de mivel miniszterek nem igen szoktak hirlaptudósítással foglalkozni, alig egyéb az ilyen hír, mint az idő előtti kombináció. Bizzák az ilyen dolgot az illetékes tényezők.

Az assumptionisták sajtó-ügye megvan oldva.

A „Croit” ezután is meg fog jelenni. Világiak fogják szerkeszteni. Az assumptionisták a pápa utasítása szerint visszavonulnak a lapszerkesztés teréről. A nyomdát és a lapot Féron-Vrau Pál nagyiparos megvette s ő fogja folytatni az assumptionisták munkáját.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Feltámadás.

Ha a virág atmosolyogta tavasznapjait: az anyaszíromról tövére hullanak hervadt pelyhei és egy kised sirhalommal magasabb lesz a föld mezeje . . . Ki tűz emlékeztet a halottnak: Ó jó volt, szép volt és szeretett.

Melyek ifjusága mézporát kiraboltatok, kis méhek — s ti néma lepkék, melyek illatától részegültetek és ti — kik vele gyakran szivtitkaitokról beszélgettetek — megemlékeztek-e a kis halotról?

Mind elhagyták őt hűtlenül: kik egykor kedvesei voltak, csak egy-két himetlen pillangó csügg alá a hervadt levelekről, melyek hűtlen szerelemben meghaltak.

S ott nyugszik a virág emléktelenül, csak egy hive maradt: sirján a kis kóró-kereszt. De a nyugoti szellők fölkeresik a virághalottat és

elzokogják a sirja fölött: tul a siron; azaz tul a tél sirbirodalmán ismét látjuk egymást.

És ha majd tél lesz: talán az északi szél szétzuzza a kis keresztet, de megjön a tavasz a sirhalomra s legott zöld fűrtök bokrosodnak a tört kóró körül és a kinyílt virágokon hűtlen méhek és lepkék kéjelegnek ismét.

És a virág örömosolyogva tárja ki kelyhét méhek és lepkének, nem tudva, hogy alatta sir és halott van s fölöt e a hűtlenség átkos halála leng. Ne gyilkoljátok meg szerelemvilágát a kis virágnak! Ne mondjátok neki, hogy a föld, mely tövét fedi, anyjának pora, ne a vidám lepkének, hogy a bokor alatt fakulnak anyja himetlen szárnyai!

Hadd örüljenek az élők: s hadd pihenjenek a halottak! Ők is örültek egykor szerelemben, ők sem gondoltak halottakra s megnyugodtak, midőn a szellő hattyudalukat susogta: tul a siron!

Ki kötözi be a hegygerinc hosszú sebét, mely fehér szallagként kigyózik a völgy hullámzó bársonyára, melyben sima kavicsot gör-

dit alá a keresztülfutó harizs, vagy a bogarászó pitypalaty, pedig a májusi gyöngyvirág szeliden suttogó ezüst haboknak vallott oit szerelmet és a szomjas fülemüle hűs vízből erősítette fáradt fantáziáját?

Hova lett a hegyi patak? hova a gyöngyvirág és az énekes fülemüle? Elmúltak. A csermely utolsó gyöngyeit a nyári nap égőpedve kísérte le a rét hűs temetőjébe.

A gyöngyvirágot az esti szél vitte csendes sirjába s a fülemüle hattyu dalában hal meg viharos éjjelen és a hajnal harmatai ástak testének könnyű sirt a száraz levelek között. Temetésükön csak a haldokló tavasz volt jelen, hogy elzokogja: tul a siron!

A természet egy év sirjaival ismét gazdagabb lett és újra fogant méhében — s eljött a kikelet. A hegygerinczen nincs többé seb, a gyöngyvirágok ismét mosolyognak a csergeteg partvankosain és a fülemüle hangjain andalognak a kőrös szürkület. A bércepatak könnyű párája elrepült bujdosó felhőkkel, a gyöngyvirág lelkét a tavaszi nap fogadta keb-

Feltétlenül legelőnyösebben
 vásárolhatunk

☛ Telefon szám 76. ☛

és mindennemű divatárukat

Lelkiismeretes kiszolgálás, mint az egy szolid cégénél természetesen.

Női-, férfi- és gyermek Carlsbadi cipőket,
 Kalapokat, Fehérneműeket

Fábry Testvéreknél,

Főüzlet: Olaszi, Fő-utca.

Fióközlet: Zöldfa-utca.

Katholikus intelligencia nevelése.

Katholikus főiskolai rendszerünk teljes átalakítása nélkül katolikus intelligencia nevelésére gondolni sem lehet.

Az összes kath. főiskolai nevelés átalakításának szükségességéről egyóbiránt, úgy látszik, meg van már győződve mindenki, a ki katolikus hitéletet él és a katolikus egyház érdekei iránt érzékkel bír.

Tulajdonképpen tehát most már egy elhatározó lépésre volna szükség, mely a várvárt katolikus főiskolai új alkotást a megvalósítás útjára vinné át és a megvalósítást is mindjárt megkezdené.

Megállapodott katolikus közvélemény alakulása érdekében a kath. főiskolai reform tekintetében megbecsülhetetlen szolgálatot tett **Mihályfi Ákos** dr. az általa szerkesztett *Katholikus Szemle* legutóbbi számában, a hol *A kath. egyetemről, két röpirat alkalmából* című tanulmányban s illetve iránycikkében, ugyanazon az alapon, melyen eddig a kath. sajtó tájékoztatott és buzdított határozottan és világosan kijelölte az ügyeket és eljárásokat, a melyek körül kell mozognia a katolikus főiskolázás reformjának Magyarországon. Ajánljuk azt mindenkinek többszöri elolvasásra.

Szerinte is a katolikus egyetem alapításának ügyét a kath. jogakadémiák katolikus reformjával kapcsolatosan kell kontemplálni, és a budapesti egyetemen katolikus jogállásukat egész nagyságában fenn kell tartani, illetve visszavívni. Valóban, elmondhatjuk, a saeculo non est auditum, hogy a kath. egyház valahol valaha, a népek fővárosaiban levő pozíciók önkéntes felhagyásával és sajátkezüleg való lerombolásával kezdett volna új életet indítani. Nektünk azon kell lenni, a mint ezt már évek előtt kifejtettem, hogy a budapesti egyetemen oly állást és annyi befolyást érvényesítsünk, a mennyi bennünket az egyetem katolikus alapításánál fogva és katolikus alapítványai jövedelmének arányai szerint megillet. A német katolikusok eljárásának mintájára arra kell törekednünk, hogy a világi karokban minden oly tanszéken, a melyről a katolikus ifjuság szellemének ápolására vagy ellenkező irányban megrontására lehet működni, az *egyházi hatóság által elfogadott katolikus tanterv* al-

kalmaztassanak, hogy katolikus ifjuságunknak ut és alkalom nyíljon katolikus szellemben nyerni oktatást minden, vallásunkra vonatkozható tudományokban. Ettől a kivánalomtól nem lehet tágítani. E nélkül a biztosíték nélkül a budapesti egyetemen katholice nem lehet nevelni.

Az új katolikus egyetem megalakulásának ügyére nézve az a leghelyesebb, sőt egyedül célra vezető eljárás, melyet **Mihályfi Ákos** dr. hozott ezuttal javaslatba. Teljes szívünkkel, minden erőnkkel csatlakozunk hozzá és pedig különösen abbéli idítványához, hogy a kath. főiskolai reformhoz és alkotáshoz *azonnal tényleg hozzá kell már fogni*, még pedig szerintünk ez áldásos jubileumi év folyamán. A nagyméltóságú püspöki kar, kegyes atyáink, a kiknek vállait nyomja minden katolikus ügy, tehát a kath. főiskolai reform és új alkotások nagy ügye is, Isten rendelése szerint való munkafelosztás által könnyítene lelkismeretök nyomozó terhén, hogyha még tavaszon, vagy e nyáron, vagy legfőleg ez év őszén kinevezik a *katolikus egyetemi bizottságot*, avval a czéllal és hatáskörrel, a melyet **Mihályfi Ákos** dr. körvonalozott, kibővítve azt az egész főiskolai reform előkészítésének gondozásával.

M. dr. idítványát, abból a czélből, hogy azt Magyarország katolikus sajtójának minden organuma, egyintetű és ellenállhatatlan kath. közvélemény és óhaj keltése végett magáévé tegye, szószerint ismétéljük, a mint következik:

Az első és legszükségesebb volna véleményem szerint, hogy a kath. egyetem ügyét *egy bizottság* vegye a kezébe. A magyar *püspöki karnak* kellene egy ily bizottságot kineveznie, amely a törvényeknek megfelelő czégjegyzés után vagyonszerző képességgel bírna. Ily módon először is *összegyűjthetné a különféle helyeken szétszórva levő, a kath. egyetem céljaira szánt alapítványokat* s azokat a lehető legelőnyösebben gyümölcsöztethetné. De fő hivatása volna e bizottságnak az *érdeklődés* fölkelése s ébrentartása, másrészt a *szükséges anyagi források kikutatása és kiaknázása*. Az egész országot be kellene hálózni, minden megyében, sőt városban is albizottságokat alakítani gyűléseket tartani, külön e célra szolgáló s ingyen megjelenő lapot kiadni, mely az érdeklődést e nagy ügy iránt folyton ébren tartsa és fokozza; minden templomban perselyt tartani: egyes és nagyobb kiváló ünnepeken, pld. pünkösdi napján az egész országban a kath. egyetem céljára gyűjteni stb. Ez a bizottság

tanulmányozhatná az egyes káptalanoknál levő jótékony alapítványok minéműségét is és kereshetné, kutathatná a módokat, hogy ezen alapítványokból lehetne-e s hogyan bizonyos összeget e célra megszerezni. Vannak alapítványok (konvertitákra, egyes harangokra, lámpásokra, feszületekre, oltárookra stb.) amelyek kamataiból az alapítványi cél teljesítése mellett is lehetne bizonyos részt más célra is fordítani. Persze a szentszék engedélyével. De erre adna a szentszék engedélyt, hisz még arra is ad ily fontos kath. ügyek támogatása végett engedélyt, hogy a mise-stipendium egy része levonassék. Ez a bizottság érintkezhetné a püspöki karral, a szerzetesrendekkel, esetleg a kath. egyetemre reflektáló városokkal s püspöki karnak javaslatokat tehetne, az ügyet szóval a megvalósulás stádiumába terelhetné. Fiat, fiat!

A városok bajai.

Nagyvárad, ápril. 13.

Miután a vidéki sajtó nem foglalkozik a városok néhány hét múlva összejövő értekezletének tárgyival és — lapunk kivételével — meg nem magyarázható közönyvel siklik át fölötte, a *fővárosi* sajtó tárgyalja a *vidéki* városok bajait. Így igen figyelemre méltó cikket találtunk a városok bajairól a *H-k* legutóbbi számában, melyből adjuk a következő részletet, mert ismét más szempontból bírálja ezt az igen aktuális kérdést.

A városok futottak bele — ugymond az illető cikk — az adósságokba. Megjelentek a keramitosok, akik közeget ajánlottak. Jöttek a Ganz-gyár emberei a villamos világitással. Az aszfaltos részvényársaságok sem maradtak ki a hajszából. Mikor azután volt keramit, aszfalt, villamos világitás, akkor megindult a városszabályozás. Kisajátítások fejében az egyes vonal parancsoló hatalmával millió adósságok diktáltattak a városokra. A záloglevélkibocsátó bankok javára szolgált leginkább a nagy rendezkezés, a rekonstrukció a városokban megkönnyítette a nagy tőke mozgását, amely nemcsak a városokat terhelte meg, hanem a nagyipart is alaposan megszorozta, mert azokat a hosszulejratu vagyoni lekötöttségeket, a melyekkel a városok tartoztak a nagy iparvállalatoknak készpénzzel, a bankok számították le s szükség is volt az ilyen üzleti tranzakcióra, mert a magyar iparvállalatok nem bírják ki a hosszú hitelezést.

És amit az ipar, a kereskedelem a városokon a maga javára hasznosított: azt a városi polgárság fizette meg. A Bánffy-korszak-

lére és a fülemile életét a ligetek harmatleányai rejtették el keblükre. És ki hinné? nap, felhő és harmat föltámasztják kedveseiket: mert ők éneklék a halottak fölött: tul a síron!

Visszajön-e majd mihozzánk is, mint ezekhez, az eltűnt élet tavaszvilága? Valósulnak-e földi álmaink? Megölelhetjük-e kiket szerettünk — tul a síron?

Oh, csalóka vagy te élet! Te levered az ifju szerelem hamvait: mindenható napod el-kaczérkodja, elhervasztja ifjuságunk virágait s teremtő szellemed újabb bálványokat alkot magának a régi szentek romjain!

Oh, csalóka vagy te élet: mert örökké szülsz és örökké temetsz! Mert dajka énekkel állsz meg sírunk fölött, hogy álomba ringass, midőn már nem szeretsz: mert kiszivtad ifju vérünket s lekaszáltad virágainkat — s mint a hamvat szétszórsz, hogy megkövéritsd testünkkel a földet — és ekkép vigasztalsz: tul a síron!

Nyugtatóványunkat kezében felejtjük, — szaggasd el bár a halottak meg nem átkoznak csak a síron innen ird alá hitlevelünknek a vigasztalás szent szavát: tul a síron!

Mert külvilágban nem tudunk nyugodtan megválni tőled s nem fogunk csöndes álomban elporlani; de megkövül koporsóinkban a kin s nem hájt több virágot a föld, a kövővált halottak hazája!

Mert avagy nem apáink pora-e az, melyet most fölszántánk, hogy kalászokat teremjen? és a kihajtott zöld csira nem az elhunytak reménysége-e? Az elköltözött milliók csontjai most barna por, melyből nagyra nőtt a földgömb és megkövéredett annak mezeje: A hova lépünk, nem föld az: de sűrű koponyák és csontok halmjai, melyeket egykor szeretett az élet s melyeket letépett a halál, az élet zsoldos gyilkosa, melyek egykor mind szerettek, de melyeket most csak a föld szeret, mely meg emészti csontjaikat, hogy por legyen az eredeti por s a föld virágai halálcsonatok miatt el ne hervadjanak.

Üdvöz légy föld, közös Anya, kiengesztelője élet és halálnak, örökké termő, örökké virágzó! Te ezredék óta bujdokolsz az űrben, mintha sebedet akarnád lerázni. Talán egykori nagy bűneidért sujtott az égnek ostora? — vagy talán egykor nagy szerelmes voltál és szerelmesed a nap elcsábított, meg égetett... hogy bujdosóvá lennél bánatodban, mint a testvér szeretet első gyilkosa?... Ám a nap most is szeret téged, mert balzsamot hint sebedre és fölcsofolja könyeidet. De a te sebed nem gyógyulnak be soha és a te bánatod nagyobb, hogy sem lecsillapítanak könyeid, habár a tengert egy nap kisírnád szived legmélyiből! Minden nap új meg új zarándok ostromolja nyugalomért anyai szivedet, kik öröme, — vagy kinszenvedésben kifáradtak és te

csöndes sirt adsz mindegyiknek. És a sírok száma megszorodik s mindenik ősz eltemeti egy év szülőit, számláld meg az ember milliókat, a föld megnehezül bűneik súlya alatt s száz év múlva nem találsz közülök egyet; új nemzedék szállja meg a föld tereit, új milliók örülnek és szenvednek a most élő milliók sírjain! Oh, föld, te élő vértanuja a szeretetnek! van-e rajtad egy ép tetem, hova sebet ne vág-tak volna férgeid? van-e csak egy halom hatalmas kebleden, hol halottak ne pihennének? van-e vízed, melyet sajka nem hasított, felhő nem csókolt, vagy szél és vihar föl nem zaklatott valaha? van-e légfolyamodban, mely ezredék óta öleli testedet, csak egy parányi gyöngy, melyre nem hulltak az ég könnyei és mely szívárvány, villám- és hullótüzekből el ne pirult volna? meg vannak-e mind tengered gyöngyei? épen maradtak-e aranyhegyeid? mikor nyugszol te meg, mikor lesz szenvedésidnek vége? te ki annyi sirt fölvirágozol, annyi fájdalmat megenyhítsz, ki fog neked csöndes sirt ásni s ki fogja sírod fölött élénekelni: tul a síron?

Mert nem elég az élet itt, a siralom völgyében, hol csak itt-ott találkozik egy-két ép virág; hol több az ördög mint az angyal; hol fölöttünk éj és bűn, vihar és fellegek, melyeken csak néha reszket át egy halvány sugar, — alattunk és körülünk tövis és sir, méreg és hervadás és a mi legkinosabb, egyforma

ban már szembevetendő volt ez a pusztulása a városi vagyonnak s abból kifolyólag a pótlások emelkedése s a törvényhozás tisztán akarta látni a helyzetet. Kötelezte is a belügyminisztert, hogy terjessze elő a pótlások kimutatását, de Perczel Dezső ezt a tükört nem tartotta az ország elé. Aminek igen sok oka volt. Mert az az örökösön építő, szabályozó csoport, amelynek soha semmi drága nem volt, a kormányrendszerrel állott a legszorosabb összeköttetésben, liferált politikát, bizalmi nyilatkozatokat, klotürt, csak azért, hogy a kormány enyhén kezelje az ellenőrzés jogát.

Ily viszonyok között a városok gazdasági és politikai szolgaság lánczára jutottak. — Ebből a kongresszus nem ad szabadulást. — Annál kevésbé, mert ez a kongresszus foglalkozik közjoggal, pénzügyekkel, ipar- és kereskedelmi kérdésekkel, kulturával, de a hosszú programban parányi hely sem jutott a nép érdekeinek. Pedig ennek a figyelembe vétel nélkül homokra építkeznek a győri kongresszus. A folyton növekvő városi lakosság népelemez állandó gondozást követel. A pauperizmust nem lehet közjogi vitákkal kipusztítani, az extrém irányzatokat nem lehet visszazoritani nagyhangú frázisokkal, ezekkel szemben a becstelen és cselekvő szociálpolitikának van feladata: aminek mi nyomát nem látjuk a városoknak, sem a magisztrátusában, sem a bizottságaiban, amelyekben az összeférhetlenség éppugy dul, mint a törvényhozásban.

Nem sok reményt fűzünk a kongresszushoz. Minden városnak belülről kell kezdeményezni a reformokat. Erkölcsi és politikai megtisztulás ad erőt az anyagi bajokból való kivergődéshez, önállóság, függetlenség szerez jogokat, nem pedig az a stréberség, a melylyel eddig a városok hozzákötötték magukat a felszinen levő politikai áramlathoz, éltetve azt, táplálkozást követelre abból.

A városok nemzeti feladataikat el fogják végezni, mihelyt az egész vonalon megszűnik a mai kapaszkodás és léhaság, valamint az önzés, a mely a városok sorsának intézőit vezették.

Pályázat a nagyváradi honvéd hadapród-iskolába.

A nagyváradi honvéd hadapród-iskolába szeptember 17-én a következő iskolai tanévre 100 növendéket fognak felvenni. Az erre vonatkozó pályázati hirdetés tegnap jelent meg a hivatalos lapban.

A növendékek eltartásának és kiképzésének költségei az állami költségvetést illetőleg, a

sorsa rossznak és nemesnek, vagy éppen a gonoszoknak kitüntetése a jó fölött!

Oh ez élet nem az igazi, nem az óhajtott élet! ilyen életet nem ígérhetett lelkünknek az örök igazság!

De ne busuljunk e mulandó poréletért, dus kárpótlás van ígérve:

Mikor az eredeti bűnre kimondotta az ég a halált, egy Angyal repült napkelet felől s ezt sugta szeliden az elbusult ember fülébe: túl a siron!

Ez Angyal azóta szüntelen a földön lakik, vigasztaló szavát mindig hallja az emberiség. Születésünknél ő mosolyog reánk s ő fogja be bársony ujjával szemünket éltünk alkonyán, szeliden sugva fülünkbe: túl a siron! De hogyan lehetne másképp? avagy elhagyhatta-e az ember vesztett paradicsomát, ha ez Angyal föl nem karolja? nem kellett volna-e szörnyet halnia, annak küszöbén, midőn ki nézett, hogy bujdosóvá legyen a föld kintlen pusztáján, hol minden virág, minden göröngyön e keserű szó volt írva: halál.

De az Angyali szózat ismét és ismét bátorítólag megújult: túl a siron!

Elindult az emberiség keletről nyugatra mint egy nagy felgyám s ha kelt a nap avagy leáldozott, tündöklő szivárványt hagyott a lélek egén, mely azt hirdette: túl a siron!

A föld besötétült, megfakadtak az ég szí-

honvédelmi tárczát terhelik, e tekintetben tehát a honvéd hadapród-iskolában valamennyi hely díjmentes s a növendékekért csak az évi tandíj fizetendő.

A tandíj a viszonyokhoz képest időről-időre újból állapítatik meg.

Jelenleg a tandíj a következő mérvben van kiszabva:

a) A m. kir. honvédség, cs. és kir. közös hadsereg és haditengerészet tényleges, nyugdíjas és rokkant állományának összes állománycsoportjaiba tartozó tisztek, evangélikus és görög katolikus lelkészek, katonai tisztviselők, katonai karmesterek, altisztek és rangosztályba nem sorolt katonai havidíjasok törvényes vagy törvényesített fiai számára évenként 24 korona.

b) tartalékos és »szolgálaton kívüli viszonyban levő tisztek, továbbá udvari és polgári állami tisztviselők és alkalmazottak, nemkülömben törvényhatósági tisztviselők törvényes vagy törvényesített fiai számára 160 korona.

c) minden egyéb állampolgár fiai számára évenként 300 korona.

Ezen tandíjfizetés kötelezettségére való tekintettel tehát a folyó évben betöltendő 100 hely a következőképen oszlik meg:

a) 85 fizetési hely, a mely helyek után járó tandíjat a felvett növendékek hozzátartozói kötelesek viselni és két részletben, ugyanint az iskolai év kezdetén és minden év márczius hó 1-én a hadapród-iskola pénztárába előre befizetni;

b) 15 alapítványos hely, a mely helyek után járó tandíj az ezen célra létesített alapítványok jövedelméből fedeztetik s ugyanabból még 100 korona évi zsebpénzzel is láttatnak el a felvett növendékek.

A lovassági szolgálatra kiképzendő valamennyi növendékért a rendes tandíjon felül még 400 korona fizetendő a IV. évfolyamban a lovagló oktatáshoz megkívánt szükségletek beszerzésére.

A honvéd hadapród-iskolák II. és III. évfolyamába rendszerinti felvételnek nincsen helye: ezen évfolyamban csak azon helyek fognak betölteni, melyek természetes fogyatékek (halálozás elhocsátás stb.) következtében jutnak üresedésbe; megjegyeztetvén, hogy az ezen évfolyamba pályázóktól a felvételi vizsgánál mindazon katonai, elméleti és gyakorlati tárgyak ismerete megköveteltetik, melyek az I. és II. évfolyamba tanítottak.

Felvételi feltételek.

1. A pályázó magyar állampolgársága.
2. A pályázó testi alkalmatlansága a katonai nevelésre.
3. A megkívánt előismeretek, vagyis valamely középiskola négy osztályának sikeres el-

várványai és a remény csillogó mécse kialakítható közegtel — túl a siron.

De keleten ismét leszállt az Isten, hogy a földön egy újabb teremtes ünnepét ülj meg. Megszülettek az ég legfőbbeseb áldás-szellemi: Hit, remény, szeretet. Az ég oszlani, a szivárvány tündökölni s a siron tuli mécs lobogni kezdett, fénytelen fakereszt jegyezte ki az első halhatatlan sirt és hirdette a vigasztalás szavát: túl a siron!

A hit angyala beszárnyalta a földet keletről nyugotig és hirdette: hogy ez az élet a test élete, a léleké; túl a siron kezdődik.

Azóta boldogok a halottak: mert kedveseik kereszttel jegyzik meg sirhalmaikat; a keresztpedig vigasztalásnak emléke, melyre Isten vérvével írta rá: túl a siron!

... Mert boldog, a kinek haldokló szemére ifjú kedvese könyei hullnak: sirján virágokra ébred a nap és keresztje mellett árva szerelmese imádkozik, kinek könyei megszaportják a bús szerelem drága gyöngyeit.

És boldog lesz, kit kedvese sirja fölött talál a föltámadás ünnepe: mert nem tér vissza többé a temetőből, hogy éljen tovább, kinek már ott künn sirja van, de kedvese szellemével legott egyesül, midőn az ég két szép áldás gyermeke, hit és való, testvéri karokkal összeölelkezik — túl a siron éjjelén!...

végzése. A latin vagy görög nyelvből nyert elégtelen osztályzat figyelembe nem jön.

4. Kifogástalan erkölcsi magaviselet.

5. A betöltött 14 év és a tul nem haladott 16-ik életév.

6. Igazolása annak, hogy a pályázó az alapító oklevélben foglalt különös feltételeknek is megfelel.

A kérvények benyújtása.

Folyamodványok fizetési helyekért a pályázók hozzátartozói (anya, gyám, anya) által közvetlenül a nagyváradi honvéd hadapród-iskola parancsnokságánál nyújtandók be.

Pályázati folyamodványok augusztus 1-ig fogadtatnak el az említett parancsnokság által.

Oly pályázókra vonatkozó folyamodványok, akik a lovasság állományában óhajtják a hadapródi rendi fokozatot elnyerni, a nagyváradi honvéd hadapród-iskola parancsnokságánál nyújtandók be.

Oly pályázók, kik a felvételi vizsgát csak horvát nyelven képesek letenni, folyamodványaikat a pécsi honvéd hadapród-iskolánál nyújtandók be.

A megállapított határidőn tul beérkező folyamodványok vissza adatnak és nem vételnek figyelembe.

Az alapítványos helyek elnyerését célzó folyamodványok azon hatóságnak, személynek küldendők meg, a mely (a ki) az alábbi kimutatásban megjelöltetett.

A kérvényekben kifejezése adandó annak hogy a folyamodó az »Utasítás a pályázók felvételére nézve a m. kir. honvéd nevelő- és képző-intézetekbe« határozványait tartalmilag ismeri és kötelezi magát az ezen utasításban meghatározott valamennyi feltételnek megfelelni.

Azon pályázók hozzátartozói, a kiknek a testi alkalmasság és a sikeres felvételi vizsga feltétele alatt fizetési helyek adományoztatnak, illetve a kik alapítványos helyekre bemutatattak, a honvéd-hadapród iskolák parancsnokságai által erről annak tudtul adása mellett értesítetnek, hogy mikor kell a pályázónak az illető intézetbe megjelennie.

Hasonló módon értesítetnek azok is, kiknek kérvénye nem vétetett figyelembe.

Az első sorban kijelölt pályázókon kívül, a betöltendő helyek aránya szerint, néhányan második sorban fognak kijelölteni oly célból, hogy az első helyeken kijelölt, de a felvételi vizsgát ki nem állott, vagy testileg alkalmatlanoknak talált pályázók helyett pótlólag felvételi vizsgára bocsáttassanak és ennek sikere esetében felvétesenek.

Miután azonban az említett pályázók felvétele biztos kilátásba nem helyezhető, a szülők gondoskodjanak, hogy fiaik a felvételi vizsgára be nem idézésük esetében, a polgári tanintézetekben, tanulmányaik folytathatása céljából kellő időben beirattassanak.

Tekintettel arra, hogy a honvéd hadapród-iskolában a tanév később kezdődik, mint a polgári középiskolákban, a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur elrendelte, hogy azon tanulók, kik a honvéd hadapród-iskolába leendő felvételért folyamodtak, felvételük eldőltségéig, vagyis szeptember 20-ig felvételi (beirattási) évi tandíj fizetése nélkül látogathatják a rendelkezés és vezetése alatt álló középiskolákban, valamint a községi és állami polgári fiúiskolákban a lezárásokat. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur egyuttal felszólította az egyházi főhatóságokat is, hogy ezen kedvezményt a főhatóságuk alatt álló középiskolákra szintén terjesszék ki. Horvát-Szlavonországra nézve azonban e tekintetben a bán ur egy intézkedett, hogy a tandíj fizetése mellett ott már beiratkozott azon tanulók szüleinek, kik a honvéd hadapród-iskolákba felvétettek, a már lefizetett tandíj, felvételi díj és egyéb járulékok visszafizetessenek.

A felvételi vizsgák.

Minden pályázó közvetlenül az illető intézetbe való beérkezése után, testi alkalmassága tekintetében megvizsgáltatik.

A testileg alkalmatlanoknak talált pályázók hozzátartozóiknak azonnal visszaadatnak, s testileg alkalmasoknak minősítettek pedig fel-

vételi vizsgát tesznek, a melynél a hozzátartozók is jelen lehetnek.

Az írásbelileg és szóbelileg megejtendő felvételi vizsgák szeptember 12—16-ig tartanak meg.

A felvételi vizsga magyar nyelven teendő le, melyet a pályázóknak oly mérvben kell tudniok, hogy az eredményteljes oktatás lehetősége e tekintetben biztosítva legyen. Pályázók, a kik horvát tannyelvű iskolákat végeztek, a felvételi vizsgát utóbb említett nyelven is letehetik; a magyar nyelvnek nem tudása — a pályázóknak egyébként jó képessége és megfelelő előismeretei mellett — nem képez akadályt a felvételre.

Igényjogosultság.

Fizetéses helyre minden magyar állampolgár fiának van igénye, a ki az általános feltételeknek megfelel; tehetséges ifjak jó iskolai bizonyítványokkal azonban előnyben részesülnek.

Alapítványos helyekre azon személyeknek van igényük, kik az illető alapító oklevelekben foglalt különös kellékeknek és az általános felvételi feltételeknek is minden tekintetben megfelelnek.

Az alapítványi helyek.

Ez évben a következő alapítványi helyek kerülnek betöltésre a váradi és a pécsi iskolákban:

Biharvármegye egy, **Nagyvárad** kettő, **Aradvármegye**, **Arad városa**, az árvai uradalmi közbirtokosság, **Baranyavármegye**, **Békésvármegye** egy—egy, **Budapest** három, **Turonyi lovag Bidermann Dezső**, az esztergomi főszékesegyházi káptalan, **Győr**, **Háromszék**, **Jász-Nagy-Kun-Szolnokmegyék** egy—egy, **Kecskemét**, **Makó**, **Marosvásárhely**, **Kántorjánosi Mánd Samu**, **Moson-és Nyitrávármegyék**, **Pécs városa**, **Pest-Pilis-Solt-Kis-Kunvármegye**, **Szatmár-Németi város**, **Temes**, **Trencsén** és **Vasvármegye** egy—egy alapítványi helye.

Stefánia könyvet irt.

Bécs, április 13.

Stefánia, a volt császári és királyi főhercegnő és belga királyi hercegnő, immár gróf **Lónyay Eleménné**, újabb meglepetést szerzett a világnak.

Ez a meglepetés ha nem is oly szenzációs, mint a milyen második férjhezmenetele volt, de azért fölöttébb érdekes. A grófné — a ki koronáját áldozta fel szerelmének — a míg a régi, magas légkörben élt, egyike volt a bécsi udvar legvidámabb, legelevenebb asszonyainak. Ajkain mindig mosoly játszadozott, mintha mindig ott lebegett volna egy vidám, pajkos malicziós megjegyzés. És ime most kiderült, hogy ez a vidám külső nemcsak szeretni vágyó és szeretni tudó szívet, hanem egy mélyen érző lelket és elmét takart.

Óriási feltűnést keltett egy könyv, mely ma három nyelven: francia, angol és német kiadásban jelent meg **Lechner** udvari könyvkereskedő kiadásában. A könyvnek czimlapján a következők olvashatók:

Gondolat-törmelékek, benyomások és előzmények.

Irtá: I. Lüssen.

A rendkívül izlésesen kiállított munka filozófiai gondolatokat, szellemes aperceuet és essayket tartalmaz. Rendkívül vonzó, kellemes olvasmány, mely bepillantást enged egy fenkölt gondolkozásu, érdekes asszonylélek rejtett gondolatvilágába.

Jelligéje a következő angolból vett idézett:

Találkozni, szeretni és elválni —
Ez a föld.

Találkozni, szeretni és együtt maradni —
Ez a menny.

I. Lüssen, gróf **Lónyay Eleménné** álneve.

Könyvét már a délelőtt folyamán tömegesen kapkodták az érdeklődők és élénken kommentálták egyes érdekesebb passzusait. Van egy helye, a hol arról beszél a szerzőnő, hogy sokkal jobban szeretett volna a tenger partján egyszerű, természetes emberek között születni, mint a magas társaság komplikált légkörében elhervadni. Egy másik czikke a könyvnek — a halálról szól, mely megszüntet minden haragot, kiengesztel minden bünt, eltüntet minden gyűlöletet és csak egyet hagy meg, az elhunyt emléke iránti tiszteletet. . . .

A magyar nemesség titka,

vagy

Hogy lett Széchenyi miniszter a Ganz-gyár igazgatója?

— Politikai pikantéria szabadelvéeknek nem való olvasni. —

Nagyvárad, ápr. 13.

Egy igen érdekes politikai pikantiát adhatunk elő olvasóinknak, mely azt a problémát oldja meg, hogy miként lehet magyar nemességet szerezni, meg azt a politikai titkot, hogy miként nyerte el **Széchenyi** Manó a király személye körüli miniszter a Ganz-gyár igazgatóságát.

Az adatokat e politikai pikantiához egy előkelő pénzügyi férfitól vesszük, kinek állításaihoz kétség nem fér.

E szerint **Széchenyi** Manó gróf mindenképen meg akart válni miniszteri állásától, de nem volt oly jövedelmező sine cura, melybe megvonulhatott volna. Kapóra jött azonban a a Ganz gyár megüresedett igazgatói állása, a mit **Széll Kálmán** mindenképen a lemondó miniszternek akart megszerezni. A miniszterelnök tudta azt, hogy a gyárnak legtöbb részvénye a Hitelbank tulajdonában van s ezért magához hívatta a bank igazgatóját **Kornfeld** Zsigmondot s köztük körülbelül a következő párbeszéd folyt le:

— Kedves barátom, úgy tudom, hogy ön megteheti azt, hogy a Ganz-gyár igazgatói állását **Széchenyi** miniszter nyerje el.

— Nagyon sajnálom kegyelmes uram — felelt **Kornfeld**, — de én már ezt **Baumgarten** Lajosnak, a Hazai Takarékpénztár igazgatójának ígertem oda.

— Ez már baj, mert **Széchenyi** miniszter lemond, vagyonilag meglehetősen gyöngén áll és így kénytelen vagyok neki valami sine curát adni.

— **Baumgarten** rokonainak meg igen sok részvényei vannak és így okvetlenül ő fogja elnyerni az igazgatói állást.

— De én már azt **Széchenyi** miniszternek ígertem! — indulatoskodott **Széll** miniszterelnök.

— Én meg **Baumgarten**-nek! — vágta vissza **Kornfeld**.

Erre a miniszterelnök gyöngédebb hurokat pengetett és kapacitálni kezdte **Kornfeld**et.

— Hát ha beszélne kérem a **Baumgarten** családjával és visszalépésre bírná őket, hogy így **Széchenyi** miniszter bejutna? — és még egy pikáns megjegyzést fűzött hozzá a miniszterelnök, mely után már **Kornfeld** Zsigmond késznek is nyilatkozott a közvetítésre.

A megegyezés természetesen létre is jött és **Kornfeld** egyszer csak beállított a jó hírrel:

— **Baumgarten** elállott az igazgatóságtól.
— És én biztosítom most már **Baumgarten** családját, hogy ha **Széchenyi** miniszter bejut az igazgatóságba, hogy **Baumgarten** Lajos nemességet fog kapni.

Széchenyi Manó gróf tényleg le is mondott a király személye körüli miniszterségről és elfoglalta sokkal nyugodalmasabb állását a Ganz-gyárban, mely évi 20,000 frttal van dotálva. **Baumgarten** Lajos, a Hazai Takarékpénztár igazgatója pedig most várja a magyar nemessé való kinevezését, a mi kétségkívül meg is érkezett volna, hogy ha ez a politikai pikantéria nem jut vala a nyilvánosságra.

E politikai pikantéria leírását a »Neues Budapester Abendblatt« holnapi száma fogja hozni az ó és új liberalizmus nem nagy gyönyörűségére.

UJDONSAGOK.

Feltámadás.

Ma tartja a katolikus egyház legmagasztosabb ünnepét, Krisztus Urunk feltámadásának ünnepét, a mikor a katolikus hivek ezrei énekelik a magasztos ünneptől átszellemülten:

Feltámadt Krisztus e napon. Halleluja!

Nagyobb eszme nincs a világon mint az, a mely Krisztus születésében és feltámadásában nyilvánul. Az isteni ige testet öltött és megmutatta, hogy emberi erő nem képes elnyomni többé. Az egyház e feltámadásból merít erőt, vigaszt, kitartást küzdelmeiben és ez ünnepet minden évben a legnagyobb fényvel üli meg.

Ma este megszólalnak az összes harangok, jelentve Krisztus Urunk feltámadását. Az egész nagyszombati szertartások a következő sorrendben fognak végbe menni:

A székesegyházban: Reggel 7 óraker tűz, husvét gyertya és keresztviz szentelés, 9 óraker nagymise. Délután 6 óraker a feltámadási szertartás.

Várad-Velenczén: Reggel 7 óraker szentésgkitétel, utána tűz, husvét gyertya és keresztviz szentelés s ezt követi 9 óraker énekes szent mise. Este 6 óraker feltámadás.

Az Orsolya-zárda templomában: Reggel 6 óraker a szentésg kitétik' mely után kezdetét veszi a tűz szentelés, husvét gyertya megáldás és profecziák. 9 óraker szent mise, este 1/2 7 óraker a feltámadási szertartás.

A v.-olaszi-i plebániái templomban: Reggel fél 7 óraker tűz, husvét gyertya és keresztviz szentelés, azután nagymise. Este fél 8 óraker feltámadási körmenet, tartja **Dencs János cz.** kanonok, esperes-plebános.

Várad-Ujvároson: Reggel 7 óraker szentésgkitétel, 8 óraker tűz, gyertya és keresztviz szentelés, 9 óraker nagy énekes szent mise. Este 7 óraker ünnepélyes feltámadási körmenet.

A többi templomokban Nagyszombaton a következő időben megy végbe a feltámadási ünnepély:

A premontrei rend templomában délután 3 óraker

Az irgalmas rend templomában délután 4 óraker.

A kapuczinus rend templomában délután 6 óraker.

Nagypénteken különösen megható volt nézni azt a nagy hitbuzgalmat, a mely e napon megnyilatkozott a város katolikus közönségében. Az egyes templomok a nap minden szakában zsufolásig voltak az ájtatos hivekkel, a kik Krisztus koporsójához jöttek el imád-

kozni. A délután folyamán valóságos népvándorlás indult az egyes templomokhoz.

A székesegyházban délelőtt 9 órakor tartott meg a csonka mise, mely alatt az énekkar a passiót s a következő énekrészeket adta elő:

Leitner: Passió Turbák.
Popule meus (férfikar).
Leitner: Vexillae regis.
Vavrinecz: Ecce puer modo.
Dr. Szemethy: Tenebre facta sunt.

A szent mise után *Halász* Gyula papnöveldei lelki igazgató szent beszédet tartott.

Az olasz-i plebánia templomból délután óriási tömegben indult ki a körmenet a Kálváriára, hol *Kópis* József segédlelkész tartott beszédet.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi múzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Április 18. A vármegye rendkívüli közgyűlése.

Április 18. Esküdtárszék tárgyalás.

Április 20. Esküdtárszék tárgyalás.

Április 21 és 22. A nőegylet amatuer kiállítása.

Április 22. A Biharmegyei Népművelési Egyesület gyűlése.

Április 22. Esküdtárszék tárgyalás.

Április 23 és 24. Jegyzői vizsgák a vármegyeházán.

Április 26. Esküdtárszék tárgyalás.

Április 29. A nőegylet közgyűlése.

* **A múzeum megnyitása.** A múzeum, mint az elmúlt években, most is *Husvét vasárnapján* nyílik meg s a megszokott föltételek mellett lesz megtekinthető. Fölvívjuk tehát a közönség figyelmét városunk ez egyik legjelentékenyebb látványlójára, melynek a vidéki múzeumok között, az egy nagyszobát kivéve gazdagságra, értékre, változatoságra, szépségre történelmi tanulságra nézve alig akad párja.

* **Nemesség — német névvel.** *Komposcht* Alfonz méneskari ezredesnek és törvényes utódainak a magyar nemességet adományozta Ő Felsége *Kishindi* elönnéval.

* **Az új postabélyegek ellen.** Újév óta sok egyéb újdonság közt új postabélyegeink is vannak. Hogy az új postajegyek külseje nem igen tetszetős, konstatálták már mindenfelé. De ez még csak felebarát volna. Sokkal nagyobb baj az, hogy használhatatlan egészen véve nehézkés. Sűrű és jogosult panaszok hangzottak el már emiatt. Ujabbán a *Posta-Közlöny* is két panaszos levelet közöl, mely megszivlelésre méltó kifogásokat mond az új bélyegekről. A mi a postajegyek külsejét illeti, erről így szól az egyik panaszos levél:

Az új értékjegyek *kivitele* ellen nagyon sok a kifogásunk. A rajz és kompozíció megjárna: a magyar őstörténelmi turulmadár kiválóan illik a bélyegre, mert nem csak a nemzeti eszmét interpretálja, de kiterjesztett szárnyaival jelzi, hogy a levél repül és repülnek abban az érzelmek és gondolatok. De a *tipográf-nyomás* és a *színezés* oly *gyarló*, hogy még a múlt században sem nyert volna nagy dicsőretet. Az amerikai, a német, az angol, az olasz, az orosz, a román, a bolgár bélyegek kivétel dolgában valóságos művészi alkotások ezekhez képest. Miért lépünk tehát mi a világ elé ilyen mázolásai, mikor kiváló iparművészetünk, tökéletes műmetsző- és nyomtató-intézetünk remek kivitelben állíthatnák azt elő a magyar dicsőség emelésére?

De ennél komolyabb panasz az, hogy az új bélyegek *értékminőségi beosztása is rossz*. Erről ezeket mondja a panaszos levélíró:

Probléma, hogy miért nem csináltak 20, 35, 40 és 45 filléres bélyegeket? holott ezeknek volna a legnagyobb forgalmuk a mai díjazás mellett. Az *utalványozásnál* a 20 és 40 fillérek kellnek nagy mennyiségben s ezeket most csak két darabban lehet felragasztani. Így vagyunk az *ajánlott* levelezésnél is a 35 és 40 filléres bélyeg hiánya miatt. Az egyiket két, a másikat már csak három darabban lehet felragasztani. A 11 filléres borítékot pedig — amihez úgy látszik a 25 filléres bélyeg

volna szánya — senki sem veszi, így tehát a 25 filléres bélyeg sem igen kél el, nemkülömben az 50 filléres sem, úgy hogy ez a két fajta teljesen nélkülözhető volna. A pénzes-levelek és csomagok bérmentesítésére 36 és 48 filléres bélyegekre volna nagy szükség, melyek a táviratok bérmentesítésénél is igen jó szolgálatot tennének.

* **Mocsai ügy.** A belügyminiszter a komárommegyei közigazgatási bizottság fegyelmi válaszmányának azt a határozatát, hogy *Szabó* Kálmán szolgabíró és Molnár Gedeon számvevőt hivatalvesztésre ítélte — jóváhagyta.

* **Kemény kontra Kende.** A *Kemény* kontra *Kende*-ügy hosszas hányódtatások után a kuriához került. A referens, akinél a pör aktái békében pihentek, éppen délutáni álmát aludta, amikor erőteljes kopogás után szobájába lép egy kipirult gentleman.

— Jónapot, méltósága! Maga referál a Kemény kontra Kende ügyben?

— Én. Feleli a bíró kissé mogorván.

— Nevem Kemény. Informálni jöttem méltóságának. Majd elmondom mit referáljon . . .

— No de . . .

— Semmi de! Nem akarom, hogy elfelejtse. Hallottam, hogy nagyon gyöngye feje van! . . . Legjobb, ha egy papírt és czeruzát elővesz, majd diktálom, hogy mit kell referálni.

— Takarodjék! Kiáltja magából kikelve a bíró. — Diktálni akar nekem! Ki innen! — És Kemény urat sűrűsen eltávolítja a lakásból, azután rögtön nekiül a pöriratoknak és amugy melegében elkészíti a referátát.

A tárgyalás napján a kuria kapujánál várakozik a kipirult gentleman. Itélethirdetés után lejön a bíró és a mi emberünk alázatos hajlongással siet elébe:

— Előre köszönöm, méltósága, a pártatlan és igazságos ítéletet.

— Nincs mit köszönnie, feleli zordul a bíró. Kende nyerte meg a pört.

Amire széles mosolyra derül a pörös fél kipirult arca:

— Hiszen éppen én vagyok a Kende!

* **Öngyilkos aggastyán.** Szomorú Nagypéntekje volt egy a váradi hegyen lakó vinczellérnek *Szücs* Mihálynénak, a kinek a férje tegnap délelőtt felakasztotta magát. Régesrég volt, évtizedekkel ezelőtt, a mikor *Szücs* Mihály a feleségével összekerült. Akkor 5 még fiatal erős legény volt, az asszony pedig egész fiatal leány. Közel hatvan éve már annak, hogy megesküdött a két ember és azóta együtt éltek, megosztották örömeiket, bánatukat. Mind a ketten szegények voltak, de mind a ketten munkabírók voltak és így habár nehéz munkával is, de mégis megéltek tisztességesen, mindig kerestek annyit a mennyiből megélhettek. Évtizedekkel ezelőtt ide kerültek a váradi szőlőhegyre vinczellérnek s azóta itt éldegéltek csendesen. Az idő mult és a hajdan daliás legényből megtört öreg ember lett, a fiatal asszonyból meg öreg anyóka. Az asszony tegnap a szőlőhegyről be jött Váradra, az ünnepekre akart bevásárlásokat tenni. Sokáig járt bent, lábai fel-fel mondták a szolgálatot és így dél volt mire hazaért. Hazaérve lakásukat becsukva találta, férje pedig nem volt sehol. Az asszony kereste sokáig, végre megtalálta az egyik szilvafán, ott függött az öreg a fán halva. A szomszédok segítségével levágták az öreg testét, de hiába volt minden élesztési kísérlet, meg volt halva. Hogy mi vitte *Szücs* Mihályt erre az elhatározásra nem tudják, feleségétől reggel elbucszott és akkor még egész vig volt.

* **A lipótmezei főorvos kinevezése.** A hosszú idő óta üresedésben levő lipótmezei elmeógyógyintézeti főorvosi állást most töltötték be. Ezen állásra ki lett nevezve dr. *Epstein* László, az angyalföldi elmeógyógyintézeti főorvos.

* **Az egri borok.** Az egri borok régi jó hírnevét a borhamisítók már csaknem teljesen tönkretették és habár a pancsolókkal szigorúan bánik el a törvény, a hamisítás egyre nagyobb mérvet ölt. *Egerből* jelentik, hogy az utóbbi időben az ottani borellenőrző bizottság ismét több bormintát küldött a budapesti országos vegykísérleti állomáshoz, hol a követ-

kezők boraira mondták ki, hogy hamisítottak: *Alföldi* Soma, *Grünbaum* Ignác, *Hám* Lajos, *Fischer* Simon, *Binét* Zsigmond, *Schwartz* Lőrincz. Ennek következtében a nevezettek pin-czéiben talált borokat zár alá vették és ellenük szigorú vizsgálatot rendeltek el. Az egri szőlő-gazdák között a gyakori borhamisítás miatt nagy az elkeseredés, mert már tapaszalják, hogy az egri borok mindenfelé vesztik hitelüket.

* **A villamos kerekei alatt.** Tegnap reggel 8 óra tájban Budapesten a Váci-kört 17. számú ház előtt a 138. számú villamos kocsit elütött egy férfit, ki a helyszínén meg is halt. A szerencsétlent *Botha* Józsefnek hívták s szolgálta volt a Medvei-féle papirkereskedésben. A szerencsétlen nagy csomagot vitt a vállán és mint néhány szemtanú beszéli, egész viselkedése olyan volt, mintha szándékosan vetette volna magát a villamos kocsira.

* **A Kereskedők és Iparosok szövetségében** (Kossuth-utca Weisz-házban) a befizetések *Husvét* vasárnapja helyett — amikor nem lesz üzleti nap — hétfőn f. hó 16-án lesznek. Miről a t. közönséget ezuton is értesíti az igazgatóság.

* **Megégett gyermekek.** Az anyai gondatlanságnak esett áldozatul két ártatlan kis gyermek *Soováron*. *Özvegy* *Csernyák* *Ambrusné* e hó 9-én reggel elment hazulról és gyermekeit a 4 éves *Terézt* és a 3 éves *Imrét* otthon hagyta. A otthon hagyott két gyermek játék közben leütötte a petróleum lámpát, mely közvetlen a szobában lévő tüzhely felett volt, melyben az anyjuk a tüzet égve hagyta. A leesett lámpa a vastüzhelyen széttört s a benne volt petróleum meggyuladt, mely égve a gyermekek ruhájára fröcsesent. A gyermekek ijedtükben be bujtak az ágyba, a mire aztán az ágy nemű is tüzet fogott. A nagy sivalkolásra és füstre, a mi a szobából kitódult, az utcán járók is figyelmesek lettek, betörték a lakásba s a két összeégett gyermeket a lángok közzül ki vették. A kis fiu még élt, a mikor kimentették, de még aznap belehalt sebeibe. A kis leányt ellenben már holtan vitték ki az égő szobából. Az anya, a mint haza érkezett és összeégett gyermekeit meglátta, elájult s csak hosszas locsolás és dörzsölés után sikerült őtet magához téríteni. A gondatlan anyát, ki most nagy betegen fekszik, a csendőrség feljelentette a bíróságnak.

* **M. Kir. Mezőgazdasági Múzeum.** — Budapestre utazó olvasóink figyelmét felhívjuk a m. kir. mezőgazdasági múzeumra, melynek gyűjteményeit nemcsak a mezőgazdák, hanem mindazok haszonnal és tanulsággal tekinthetik meg, kik a mezőgazdaság vagy valamelyik ága iránt érdeklődéssel viseltetnek. A múzeumban hasznos és kártevő állatok gyűjteménye, növénytermelési, kertészeti, gyümölcsészeti, szőlőszeti, állattenyésztési, baromfityénzési, méhészeti, selyemtermelési tárgyak, gép- és eszköz-modellek, talaj- és műtrágya-minták, emléktárgyak, épület-modellek, tatisztikai kimutatások stb. láthatók. A múzeum, mely a VII. ker., *Kerepesi-ut* 72. számú házban van elhelyezve, a hétfői és ünnepeket követő napok kivételével naponként d. e. 9 órától d. u. 1 óráig van nyitva és látogatása ingyenes.

* **A polgári takarékos és segélyszövetkezet** 5-ik évtársulatának befizetési holnap, azaz vasárnap, ünnep miatt elmaradnak. A 3-ik évtársulatra hétfőn délelőtt 9—11 óráig teljesítendő a befizetések.

* **Meggyilkolta az anyját.** Vadállati kegyetlenséggel véghezvitt gyilkossági eset tartja izgalomban *Galgó* község lakosait, melyről levelezőnk az alábbi részleteket közli: *Özvegy* *Dumba* *Jánosné* már évek óta egyedül lakott *Galgón* a leányával, mivel egyetlen fia, *Dumba* *Ferencz*, ki teljesen az elzűlés útjára tévedt már hosszab idő óta a fővárosban csavarog mint cipész segéd. Amegtévedt fiut anyja több ízben hívta haza, azzal a kéréssel, hogy térjen a jó útra s nyisson magának üzletet. A fiu azonban hallani sem akart erről, hanem e helyett folyton pénzért zaklatta az édes anyját. Időközben megtudta *Dumbáné*, hogy fia egy rossz hírű leánnyal folytat viszonyt a fővárosban s azért nem akar hazamenni. *Dumbáné*, hogy fiát megmentse, személyesen feljött Budapestre s

haza akarta vinni fiát. Ámde Kollár Erzsébet, a fiu kedvesse. közbevetette magát s a fiatal Dumba az anyai könyörgés és rimánkodás dacára, itt maradt a fővárosban. A legény pénzforrása azonban ez időtől kezdve megszakadt. Fogta tehát magát és szeretőjével együtt e hó 10-én leutazott Galgóra azzal a szándékkal, hogy anyjától az apai örökségét kivegye. A hogy megérkezett, egyenesen az anyja házához tartott szeretőjével együtt. Ámde az anya mindkettőjüket kiutasította a házból. A fiu e miatt a szégyen miatt, szeretőjének a biztatására, megtámadta az anyját és egy késsel összeszurkálta. Az öreg asszony erősen védekezett a fia támadása ellen, mit látva Kollár Erzsébet, egy erős zsineget kapott föl a szobában s azt a küzdelem közben Dumbáné nyakára dobta s azzal elrántotta Dumbánét és fojtogatta. E közben a fiu rátérdelt az anyja mellére és addig szurkálta, míg csak meg nem halt. Ezen véres gyilkosság elkövetése közben érkezett oda Dumbáné leánya, a ki, midőn bátyját a véres késsel meglátta, segítségért kiabálva kifutott az utcára. A községben időző csendőrök azonnal értesítették az esetről, kik a gyilkosokat éppen akkor fogták el, a mikor menekülni akartak a községből.

* A filléres takarékos és segélyszövetkezet értesíti t. tagjait, hogy a befizetések f. hó 15-ike husvét vasárnapja helyett 16-án, hétfőn d. e. 9-11-ig teljesítendő.

* Két leány párbaja. Nem vidám operette-történet ez, hanem igazi paraszt ama, a melyet két lány lobogó szenvedélye csinált. A két falusi szépség most már csöndesen pihen egy kis szatmármegyei falu temetőjében. Meghaltak, mert nagyon szerettek egy legényt. Az eset Szalkán történt. Egy falusi Don Juan, Budai Sándor, cselcsapsága volt az oka az egésznek. Előbb a szép Csenkő Ágnesnek csapta a szelet. Meg is ejtette a csábos szóra, mézes ígéretre könnyen hajló kis leány szívét, a legény ingó nádszál módjára a faképnél hagyta szeretőjét és másik szép leány, Radák Julcsa körül kezdett legyeskedni. Ezzel aztán meg is tartotta a közfoglót és már az esküvő napját is kitűzték. A megcsalt leánynak aztán nem a szeretet, de hűtlen legény, hanem a szerencsés vetélytársnő felé fordult egész gyűlölete. E hó 10-én találkoztak a két halálos ellenség a Tiszánál. Mindketten vizet akartak meríteni. Csenkő Ágnes a mint meglátta Radák Julcsát hogy a vizen lévő fenyőtalpon vizet merít, hozzá lépett s ezekkel aszavakkal: — »Hát te csábítottad el Sándort!« — a kezében volt kannát a vetélytársnőjének fejéhez sujtotta. Erre Radák Julcsát is elfogta az indulat, az ő kezében is kancsó volt, visszadta hát az ütést teljes erővel. Így dulaodtak aztán mindaddig, míg a kezükben volt cserépkannák össze nem törtek. Akkor aztán birokra ment a két leány, s a vizen lévő talpon addig küzködtek egymással, míg mind a kettő a Tiszába bukott. A parton lévő többi leányok, kik a közdelemnek a szemtanúi volt, akár csak a párbajsegéddek, mikor látták, hogy a két leány elmerült, — szétfutottak, s hirtelen adták a szerencsétlenséget a fatuban. Mikor azonban megérkezett a segítség, már késő volt. Hosszas keresés után már csak a két leány holttestét tudták csak kihalászni a Tiszából. Még kihűlt tetemeit is, szorosán átölelve tartották egymást.

x A vevő érdeke. Minden vevő érdeke, hogy jó árut vásároljon mérsékelt árban. Ajánljuk olvasóink figyelmébe *Fábry* testvérek lapunk első oldalán lévő hirdetését. A cég jó minőségű áruért teljes felelősséget vállal, a meg nem felelő árukat kívánságra vissza veszi, úgy hogy vidki vevők is nyugodtan fordulhatnak levélbéli megrendeléseikkel a céghez, mely minden megrendelést még aznap effektuál.

A nagyszalontai gyilkosság az esküdt-bíróság előtt.

— Az április 26-iki tárgyalás. —

Monstre bűnpürt fog tárgyalni e hó 26-án a nagyváradi esküdtbíróság. Ez a tárgyalás lesz az első a melyet egy nap alatt nem fognak

befejezni, hanem annak tárgyalása eltart legalább három napig.

A nagyszalontai nagy port felvert ügy lesz ez, a *Bajó* Lajos elleni ügy, a ki gyilkosság büntetével van vádolva.

A tárgyalás rendkívül érdekesnek ígérkezik.

Maga az eset is érdekes, de érdekessé fogják azt tenni a perbeszédék, amelyek előreláthatólag egy egész napot vesznek igénybe.

Az eset a következő:

Nagyszalontán hat év óta lakott egymás szomszédságában a vádlott *Bajó* Lajos és *Bonczos* Sándor. A két ember között, valamint családjaik között egész a legutóbbi időig a lehető legjobb barátság volt, ami annyira ment, hogy Bajó a Bonczos feleségével hosszabb ideig viszonyt is folytatott.

Ez a béke a múlt év nyarán anyagi ok miatt megbomlott.

Egy *Fábián* Ferenczné nevű asszonynak váltót irtak alá Bonczos és Bajó s mivel az asszonynak semmiféle vagyona nincs, a két emberen vették meg a pénzt. Az egész összeg csekélység volt, alig pár forint, a mit a két vagyonos ember meg nem érzett, hanem azért ez mégis elég ok volt arra, hogy az addig két jó barátot a legnagyobb ellenségekbe tegye.

Ettől az időtől kezdve bosszantására a két szomszéd a másik bosszantására.

Ez a harag csak fokozódott az által, hogy Bajó és Bonczos felesége között a viszony megszakadt.

Bajó ugyanis már régen kölcsön adott Bonczosnénak 20 forintot, a mit, mikor a harag kitört az asszonytól per útján megvett Bajó.

Az asszony ugyanis természetesen elhidegült Bajótól és azzal fenyegetődzött, hogy az egész viszonyt felfedezi a férjének.

Az ellenségeskedés napról-napra nagyobb lett, míg végre a múlt év november 23-ikán vége szakadt azzal, hogy Bajó egy revolver lövéssel megölte Bonczos Sándort.

A kérdéses este, november 23-ikán Bajó revolvért vett magához és egy hosszú kést, amit még elvitt kiköszörültetni.

Mikor köszörültetni vitte a kést, bement a Bonczos házába, megnézte odahaza vannak-e. Hazajövet ismét betért és ott az ajtót megzörgette.

Bonczos a zörgetésre kiment az udvarra s kiabálására segítségére jöttek a szomszédok, mire Bajó a sötétben elbujt. Sokáig keresték Bajót, de megtalálni nem tudták és így azt hitték, eltávozott.

Alig mentek azonban be Bonczosék, Bajó ismételtén zörgetni kezdett, majd betörte az ablakot s az így támadt nyíláson keresztül kinyitotta az ajtót s behatolt a konyhába.

Bonczos ez alatt az ablakon keresztül az utcára ugrott, innen átment a szemben lakó sógorához *Sütő* Lászlóhoz, aki fegyverét megtöltötte és úgy mentek át Bajót keresni.

Akkorára azonban a kapu ajtó már bevolt zárva, Bajó pedig belülről nyomta, hogy be ne tédjanak menni.

A két ember minden erejével neki fektett az ajtónak, a mit sikerült is betörniök. Bajó ekkor az ajtó megé bujt és mikor a két ember az udvarra lépett revolverével rájuk lött.

A golyó Bonczost találta és pedig úgy, hogy az menten összerogyott.

Sütő erre kétszer egymás után Bajóra lött fegyveréből, de nem talált, Bajó pedig revolveréből Sütőre akart löni, de a hatalmas termetű Sütőnek sikerült kezéből a revolvért

kicsavarni, majd pedig *Balogh* Jánossal megkötötték.

Ez a művelet óriási fáradságba került, mert ekkor meg késével akart kárt tenni bennök, de ez nem sikerült neki.

Bonczos másnap délben meghalt.

Bajó a vizsgálat során beismerésben volt, azonban december közepén visszavonta vallomását és tagadni kezdett. Legujabban ismét beismeri bűnösségét.

Az ügy tegnap lett jogerős és *Millye* Gyula az esküdtbíróság elnöke nyomban ki is tűzte a tárgyalást *április 26-ikára*.

A tárgyalásra *harminczhét* tanu van beidézve.

A vádlottat *Rádl* Ödön ügyvéd fogja védeni, míg a magánvádlót özv. *Bonczos* Sándornét *Váradi* Zsigmond ügyvéd fogja képviselni.

A tárgyaláson *Millye* Gyula kir. tábla bíróg fog elnökölni, bírák lesznek: *Fassie* Pál és *Kurovsky* Ferencz, jegyző *Hermann* Aladár.

Igazságszolgáltatás.

A nagyváradi kir. tábla elintézt ügyei.

728 Gróf Zsilinszky Róbert — Ecker Márton s társa — helyben hagyva.

729 Meteor F. — Deák Szilárd — helyben hagyva.

878 Bécsi Népbank — özv. Jakab Mihályné — helyben hagyva.

881 Klein B. — Reich B. Károly — feloldva.

882 Vanicsek Ferencz — Balogh István — helyben hagyva.

Előadó: *Bócz Géza*.

3636 Tóth József s társa — Tóth Sándor s társa helyben hagyva.

3699 Kuthy Gyula — Oláh Isvanné — részben megváltoztatva.

605 Dr. Fazekas Imre s neje hagyatéki ügye. — megváltoztatva.

Előadó: *Lehóczky Lajos*.

2792 Hava Mihály — Hava Ilona — helyben hagyva.

2797 Duma Floare — Duma Mária — helyben hagyva.

2810 Dr. Döry Ferencz s neje — Dr. Vári-Szabó Béla s neje — részben megváltoztatva.

2819 Máczán György — Barna Anna — helyben hagyva.

Előadó: *Dr. Járosy Károly*.

524 Bujanovits Etelka — Sternberg Lázár — rendelet.

591 Draskovits Emil — g. Pálffy Pálné — helyben hagyva.

647 Draskovits Emil — g. Pálffy Pálné — helyben hagyva.

651 Dritz Frigyes — Pauba Juon — helyben hagyva.

IRODALOM.

Leiningen naplója — kétes hitelességű. *Marziali* Henrik, a magyar királyi tudományegyetem tanára mint tudvalevő, saját fordításában közzétette *Leiningen* Károly gróf magyar honvédtábornoknak, az aradi tizenhármak egyikének német nyelven írott naplóját. *Hentaller* Lajos orsz. képviselő, a ki az 1848—49-iki események egyik historikusa, ma egy újságzikben felveti a kérdést, hitelesnek tekinthető-e ez a Napló. Egy, a Naplóban előforduló mondat kapcsán arra a meggyőződésre jut, hogy ezt a Naplót *Leiningen* Károly nemcsak nem írta, hanem nem is írhatta. A Napló a Görgeiről szóló részben ezeket mondja:

»Ha lehetett, (Görgei) mindig németül beszélt, mert folyékonyabban birt ezen beszélni, mint anyanyelvén. A német nyelvet tökéletesen birta, sok levele és emlékirata kitűnően van írva.« Honnan az Isten csodájából — mondja az erőteljes nyelvezetű Hentaller Lajos — tudhatta 1849. október 6-ika előtt Leiningen tábornok, akii október 6-án, a kora reggeli órákban akasztottak fel, hogy Görgei Artur két évvel később emlékiratokat fog írni, még pedig kitűnő német nyelven? — Több, nem annyira szembeszökő okból is arra meggyőződésre jut Hentaller Lajos, hogy ez a napló apokrif. Hentaller Lajos még ezeket jegyzi meg: Gróf Bethlen Anna urhölgy, Leiningen mostohalánya, ma levelet intézett hozzám, amelyben közli, hogy Leiningen naplója tényleg létezik és pedig Leiningen kezeirésében. Ezt én sem vonom kétségbe. Kétegyem vannak azonban — és épp ezt fejtegettem cikkemben — arra nézve, hogy a Marczali által közölt Napló magyarra fordított szövege szóról-szóra egyezik-e a Leiningen által német nyelven írt Naplóval. És mert épp másokban is merültek fel ily kétegyem, még pedig történelmileg jogos és indokolható kétegyem, minden félreértés eloszlatása végett azt tartanám egyedül helyes és elfogadható eljárásnak, ha a Napló meglévő kéziratát egy történet-szekből és szakértőkből álló irodalmi jury elé terjesztenék. Annak a véleménye kompetens lehet a felmerült kétegyem elosztására. — Annyi bizonyos, hogy ebből az egész dologból igen, csinos tudományos botrány fejlődhetik, melynek fázisai elé érdeklődéssel tekinthet az olvasó közönség.

SZÍNHÁZ.

A bérleti előjegyzések berekesztése.

Somogyi Károly direktor tudvalevőleg megbizta dr. Hoványi Gézá és Mezey Mihály kir. közjegyzőt azzal a föladattal, hogy a »Szigligeti Színház« legelső szezonzára bérleti előjegyzéseket gyűjtsenek.

A két megbizott egész ambícióval felelt meg föladatának és fáradozásukat szép siker is koronázta, a mennyiben oly tömegesen jegyeztek elő bérleteket, hogy Somogyi Károly szingazgatónak igen jó szezonzára lesz kilátása. A bérlek között van nemcsak Nagyváradnak, hanem Biharmegyének is nagy intelligenciája, ez utóbbiak között olyanok is, a kik eddig az ócska, kívül belül disztelen fabódénak feléje se néztek. És ezen nem is lehet csudálkozni, sőt nagyon természetes, hogy az új muzsahajlek több, nagyobb közönséget vonz.

Mint értesülünk, az előjegyzést a mai nappal berekesztik, az ünnepek után pedig össze fog ülni a szingügyi bizottság és Somogyi Károly igazgatóval meg fogják állapítani, hogy A. B. C. vagy páros—páratlan bérleteket létesítsenek-e.

Fái Szeréna első felléptéről írja egyik fővárosi lap a következőket: A Nemzeti Színházban ma este lépett fel Fái Szeréna először, mint újlag szerződött tag, Várady Antal Iskarióth című tragédiájának Magdolna szerepében. A sajtó ama része, a mely Jászai Mari asszonnyal szemben az intendánsnak ad igazat, szereti hangoztatni, hogy a Jászai Mari és Csillag Teréz távovása alkalmából nem szabad akként foglalkoznunk e súlyos veszteségekkel, hogy ez által Fái Szerénának és Láncki Ilkának okozunk fájdalmat. Jó. Hisz tudvalevő, hogy a művészetnek ez az ága tényleg nem tűr semminemű összehasonlítást. Egyik művész sem pótolhatja a másikat, még ha egyenlően nagy is mindkettő. De ha az intendáns ur maga provokálja az összehasonlítást az által, hogy az újlag szerződött tagot, a távozó nagynak egyik fényes szerepében

lépteti fel először, akkor nagyon nehéz összehasonlítást nem csinálni s nagyon nehéz fájdalmat nem okozni a másodíknak, a ki elvégre is ártatlan a dologban. Egyébiránt jól esik konstatálnunk, hogy Fái Szerénát művészetében megizmosodva s kűtső megjelenésében előnyösen változva láttuk viszont azokon a deszkákon, a melyeken bizonyos szerepkört mindenkor tisztességesen betöltött és bizonyára ezután is be fog tölteni. Szépsége és meleg organuma nem tévesztették el hatásukat a nagy közönségre, melynek soraiban a művésznőnek számos tisztelője volt jelen. Természetesen tapsban, kihívásban és virágodományban nem volt hiány.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Francziából fordította: V. A.

I.

12

— Kedves gazdám, mondtam neki akkor én visszamegyek Sain-Jean de Luzbe; önnek egyedül kell lennie, hogy megtehesse előkészületeit.

— Nem barátom mi együtt isszuk meg a bucsu poharat és ön nem fog nélkülem Aguerri-ről elmenni. Mit beszél ön előkészületekről? Azt hiszi, hogy egy károlypárti hegyi lakó egy egész podgyász szállítmányt visz magával? Én köpenyem alatt elviszem az én öreg kardomat és ezt az amerikai revolvert, melyet Eduard adott nekem.

Ennek a nagyszerű embernek esakugyan nem kellett semmiféle előkészület. Meg volt győződve, hogy alattvalói mindig hűen fogják szolgálni. Délután elment Sare-ba, hogy tanácskozzék egy másik károlypártival és szinlelte, hogy az Ascain-i rendőrség előtt mutatni fogja magát; de este a mezőkön keresztül jött haza.

Vacsora alatt oly vig, oly vonzó volt, milyenek eddig nem tapasztaltam, elbeszélte nekem régi háborujának ütközeteit és az ő elbeszélései által visszanyervén a régi gyűlölséget, belevezetett a vérontás jeleneteibe, melyek engem megbosszantottak. Ő ezt észrevette és mondá: — Azt gondolja, hogy az Escualdunac kedves és botránytalan ember? Csalatkozik; én sokszor kegyetlen voltam életemben. A christinók el Matarife-nak hívtak: andaluziai szó, mely mérszarost jelent és én azt dicsőségnek tartottam, mert az valóságos volt... Ha tudná ön, hogy mit szenvedtem én!... De e helyett én önnek egy fölvilágosítással tartozom, mert ön sirni látott engem: ön az egyedüli idegen, ki Sorroudo Mánuel könnyezni látta... Ez az a mi miatt pirulnom kell. Hallgasson meg. Nem szokásom megismertetni másokkal ifjuságom kalandjait; de oly barátal, mint ön nem tartok titkot, főleg, abban a pillanatban, midőn egymásnak örökre Isten hozzádot készülünk mondani.

Megköszöntem Mánuel bizalmát, ki, anélkül, hogy tudná, kívánságomat találta el. Ismét hozatott egy üveg Judela-i bort és így kezdte el történetét.

II.

Tudnia kell előbb, hogy nem messze innen, Sare-ban születtem. Atyám köteles volt a nagy császárnak szolgálni, mert a francia baszkok a revolutió óta nem voltak többé szabadok; de az ő ősei oly időben művelték a Sare-i földeket, amikor a baszk nem ösmerte urának a francia királyt. Anyám navarrai nő volt Vera-ról, ez a vár a Rhune másik oldalán van és az ő szülei szintén christiano viefjőknek nevezték magukat, mint ott mondják. A francia és spanyol baszkok között a házaságnak nem ritkák, azt ön tudja és akkor még kevésbbé voltak azok. Két három éves koromban vesztettem el atyámat és egyetlen fiú voltam. Anyám nevelésemet bátyjára, don Haristeghia Joakimra bizta ki akkor Kesac-án ban plébános volt. Ha Irum-ról Pampelune-re

megy Verától félóránnyira az ut jobb oldalán egy festői nagy hidat talál a Bidassoá-n és a folyó másik oldalán egy vad helyen megpillantja Lesara régi helységet. Ez egy völgynek a főhelye volt, a Ciucs-Nillas-nak, azaz öt falu köztársaságának, mely büszkébb volt, mint az Észak-Amerikai Egyesült államok.

Nagybátyám megtanított latinul, spanyolul és főleg baszkul. Tudós és jámbor pap volt és igen tisztelték a parasztok; de ő jobban szeretett volna, a mint gondolom, egy hadtestet, mint egy plébániát vezetni. Egész fiatalon hagyta el a Valladolid-i egyetemet és követte a hirhedt Espazy Mina-t, midőn a Navarrai provinciák fölláadtak Napoleon ellen. A történetirókkal és költőkkel szivesen elbeszélgette nekem az ő csatáit és vissza nyerte maga is fiatal harczi tüzét midőn Mina borzasztó helyeiről beszélt nekem, melyek annyi francziát pusztítottak el. Én fáradhatlanul hallgattam elbeszéléseit és a mag jó földbe hult. Mint 16 éves ifju csak löporról álmodoztam s jelentkeztem, hogy spanyollá naturalizálom magam, hogy helyet kérhessek a király hadseregében mint hadapród. De az időt rosszul választottam meg mert a christinók pártjának elnöke az öreg Ferdinand volt, ki a helyett, hogy királypártiaknak adott volna alkalmazást, ezeket mind kitette, hogy mindenfűve alkotmányosokat rakjon.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A király berlini utazása.

Bécs, ápr. 13. A királyt berlini utjában estei Ferencz Ferdinánd főherczeg, a presumptiv trónörökös is el fogja kísélni.

Az árviz.

Prága, ápr. 13. Klappaiban nem fordult elő újabb házbeomlás, de még 8—10 épület veszélyben forog. A mostani földcsuszamlás gyorsabban történt, mint két évvel ezelőtt. Tegnap este 5 óraker megállt a csuszamlás. Ember, állat idejekorán menekült a veszedelem elől a tűzoltóság segítségével. A kárt 300.000 koronára becsülik. Az elpusztult épületeket lehetetlen lesz ugyanazon a helyen fölépíteni.

Bécsben elfogott szédelgők

Bécs, április 13. A müncheni rendőrség már augusztus óta keres két egyént, a kik indiai orvosoknak adták ki magukat, különböző szédelgéseket és csalásokat követtek el és aztán eltűntek. Ezeket a csalókat ma az itteni rendőrség letartóztatta. Az illetőkről kiderült, hogy itten is számos csalást követtek el és hogy nem indiai orvosok. Az egyik dr. Krudy Sándor Jenő budapesti orvos, a másik egy rajnavidéki chemikus.

KÖZGAZDASÁG.

A talajerő fentartása czéljából kívánatos, sőt szükséges, hogy minden gazda tápanyagmérleget készítsen gazdaságának minden egyes táblájáról. Csakis ily tápanyagmérlegből tünik ki az, hogy a termések által elvont legfontosabb ásványi alkatrészek, nevezetesen a foszforsav, káli és nitrogén mennyisége mekkora s hogy helyes irányban s mértékben történik-e a visszapótlás. — A tápanyagmérlegek készítésénél, minden egyes a gazdaságban termelt növénynek kat. holdankénti átlag termése veendő figyelembe, továbbá az általuk elvont

nitrogén, foszforsav és káli kilogramokban kifejezve, s azonkívül a termelt istállótrágyának s egyéb felhasznált természetes a műtrágyának tápanyag tartalma; ezen adatok összehasonlításából származó különbözet azután mesterséges trágyák vásárlása, illetve felhasználása által egyelintendő ki.

Takarmányok elnevezése alatt egy új s eddig még alig ismert növény varietást kezdenek az ország délnyugati részében felkarolni s a természettel elért sikerek remélni engedik, hogy a növény általánosabb elterjedést fog nyerni, a mit egyébként meg is érdemel, mert nagy tápértéke, a tejkiválasztásra gyakorolt kedvező befolyása, a talaj iránt igénytelensége, egyes varietásainak a klíma iránt érzéketlensége s nagy terméshozama mind olv körülmények, melyek különösen nagyobb tehenészettel bíró gazdaságokban előnyül hozható fel. — Különböző varietásai közül különösen az elágazó és a fodros levelűek kedveltek. — Termesztésénél egy járnak el, hogy a melegágyban nevelt palánták május hó első napjaitól kezdve egész május hó derekáig 50 centiméter sor s ugyanannyi növénytavolságra ültetnek ki. — Junius hó folyamán a kapálást s júliusban a töltögetést eszközlik. Ott a hól fejlődésében kissé elmaradt volna, ugyancsak június hó folyamán az egyes tövek körül megporhanyított földbe homokkal vagy földdel kevert chilalétramot hintenek el s ugyanekkor a rovarok által elpuhult egyedeket is pótolják. — Augusztus dereka táján már szedhető levele s e szedés a késő őszig 3—4 ízben is folytatható.

Lovak és szarvasmarhák részére megbecsülhetlen póttakarmány a lóbabó, melynek szeméit megdarálva adják. — E proteindús növény a gabona-vetéscseregőben az utolsó helyet foglalhatja el a gabona után s mélyreható gyökérzetével a talaj fizikai állapotát annyira javítja, hogy minden növény kitűnően diszlik utána. Homok talajon termelve az istállótrágyán kívül káli és foszfortrágyát is kívánmely anyagok kedvezően hatnak a szemtermés, mennyiségére és minőségére. Április hó első napjaiban kell elvetni 24—36 cm. sortávolságra. — A holdankénti vetőmag szükséglet 150—200 liter.

Belch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A „Tiszántul” eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 12.

Az irányzat csendes.	
Osztrák hitel	865.60
Magyar hitel	865.—
Allamvasut	819.—
Rimamurányi	812.—
Magyar jelzálog	229.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, április 12.

Buza októberre	7.96
Buza áprilisra	7.82
Uj tengeri	5.48
Rozs okt.	6.86
Zab okt.	5.44
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. április 12-én.

Magyar aranyjárdék 4%	97.—
Magyar koronajárdék	93.65
Magyar vasuti kölesön aranyban 4/8%	101.—
Magyarvasuti kölesön ezüstben 2/10%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92.75
Italmérési jog megváltási kötvény	98.10
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	94.—
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	165.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	139.50
Osztrák járdék papírban	99.—
Osztrák járdék ezüstben	98.90
Osztrák járdék aranyban	98.50
Osztrák korona járdék	99.20
Osztrák államsorsjegyek	136.—
Osztrák magyar bankrészevény	17.80
Magyar hitelbankrészevény	732.—
Osztrák hitelintézet részevény	733.50
Párisi vista	96.35
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.27
Németbirodalmi márka	118.80
London vista	242.65
20 márkás arany	28.67

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szabadalmazott OXYGEN VIZ.

Előállítás helyek:

London, Páris, Berlin, Köln, Hamburg, Bécs, München, Drezda, Budapest, Kolozsvár, Nagyvárád, Miskolcz, Debreczen, Kassa, Kanizsa stb.

A modern Hygienia követelményeinek megfelelően

sűrített oxigénből, (éleny)

tehát azon elemből, mely nélkül nem élhetünk és mely új életerőt ad,

készített kitűnő ízű

üditő ital

továbbá **vérszegényeknek, gyomor-, bél-, tüdő-, cukor-** (diabetes) és **szív- betegségeknél**

kiváló gyógyhatású ital

K A P H A T Ó

a gyógyszerárakban, előkelő szállodák, vendéglők, kávéházak, fűszerüzletekben, valamint

a készítőnél:

az „**OROSZLÁN**” gyógyszerárban Nagyvárád, Nagypiacz-tér.

Egy üveg ára házhoz szállítva 12 fillér.

Ugyanott kapható gumi tömlőkben

OXYGÉN belélegzésre.

Naponként friss töltés.

Házhoz szállítás.

Telefón 335. szám.

Vidéki megrendeléseket elfogad és a t. közönség szives támogatását kéri

Sternthal Sándor,

gyógyszerész.

VASUTI MENETREN D.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárád—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárád				Nagyvárád—Gyoma				Gyoma—Nagyvárád.			
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.	
Nagyvárád ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 30	Nagyvárád ind.	5 50	1 54	Gyoma ind.	3 40	2 30				
V.-Velenceze	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya	4 42	2 43	Ósi	6 09	2 08	Déva-Ványa	4 37	3 35				
Félix-Fürdő	4 32	3 13	Szudrics	5 09	3 12	Uj-Palota	6 24	2 22	Körös-Ladány	5 13	4 22				
Kardó	4 50	3 27	Belényes	5 37	3 52	Gyires	6 41	2 34	Szeghalom	5 40	4 50				
Magyar-Gyepes	5 50	4 17	Sonkolyos	5 58	4 15	Körös-szeg	7 02	2 53	Vészto	6 12	5 20				
Tasádfő	6 07	4 31	Belényes-Ujlak	6 10	4 27	Szakál	7 39	3 22	Kót	6 38	6 00				
Drák-Cséke	6 30	4 45	Borz	6 19	4 37	Nagy-tóti	7 55	3 36	Íráz	6 52	6 20				
Magyar-Cséke	6 50	5 12	Sólyom	6 35	4 58	Komádi	8 25	3 49	Komádi	7 10	7 06				
Dusesd	7 05	5 12	Gyanta	6 56	5 19	Íráz	8 42	4 06	Nagy-tóti	7 22	7 15				
Szombatság-Rogoz	7 46	5 47	Hollód	7 10	5 34	Két	9 19	4 31	Szakál	7 48	7 48				
Hollód	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz	7 31	6 03	Vészto	9 44	4 56	Körös-szeg	8 11	8 13				
Gyanta	8 12	6 11	Dusesd	7 55	6 34	Szeghalom	10 34	5 47	Gyires	8 33	8 22				
	8 38	6 36	Magyar-Cséke	8 07	6 49	Körös-Ladány	11 —	6 05	Uj-Palota	8 47	8 54				
	8 53	6 50	Drág-Cséke	8 26	7 17	Déva-Ványa	12 03	6 55	Ósi	9 03	9 13				
Belényes-Ujlak	9 05	7 01	Tasádfő	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	7 40	Nagyvárád érk.	9 20	9 32				
Sonkolyos	9 18	7 13	Magyar-Gyepes	8 54	7 50										
Belényes	10 04	7 47	Kardó	9 27	8 31										
Szudrics	10 27	8 09	Félix-Fürdő	9 40	8 45										
Lunka-Rézbánya	10 56	8 34	V.-Velenceze	10 01	9 09										
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárád érk.	10 11	9 19										
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid				Nagyvárád—Ermihályfalva				Ermihályfalva—Nagyvárád.			
V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		Vegyes v.		Sz. v.		Sz. v.		Vegyes v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Nagyvárád ind.	6 50	4 10	Ermihályfalva ind.	5 05	5 20				
Apátkeresztur	10 46	8 41	Monos-Petri	4 46	4 56	B.-Püspöki	7 17	4 26	Érselind	5 37	6 00				
V.-Ábrány	11 03	8 55	V.-Ábrány	4 57	5 08	Bihar	7 44	4 49	Székelyhid	6 14	6 23				
Monos-Petri	11 16	9 06	Apátkeresztur	5 13	5 26	Paptamási	8 13	5 15	Nagykággya	6 27	7 00				
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid érk.	5 54	6 07	Gyapoly	8 29	5 30	B.-Diószeg	6 42	7 20				
						B.-Diószeg	8 52	5 48	Gyapoly	6 59	7 38				
						Nagykággya	9 07	6 02	Paptamási	7 24	8 04				
						Székelyhid	9 40	6 24	Bihar	7 45	8 28				
						Érselind	10 08	6 47	B.-Püspöki	8 04	8 48				
						Ermihályfalva érk.	10 44	7 21	Nagyvárád érk.	8 21	9 09				

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik.
*gal jelzettek feltételes megálló helyek.

Nyomatott a Szent-László nyomdátan Nagyvárádon.